

Kriminoloji

Suç, Suçlu ve Ceza

Raffaele Garofalo

RAFFAELE GAROFALO

Cesare Lombroso'nun öğrencilerinden olan Garofalo (ö. 1934), İtalyan kriminoloji uzmanı ve hukukçudur. Suçun bilimsel yöntemlerle incelenmesi sonucunda anlaşılabilirliğini savunmuştur. Bir dönem sulh hâkimi olarak da görev yapan yazar, 1903 yılında İtalya'nın Adalet Bakanı olmuş; suç ve ceza bağlamlarında çeşitli fikirler ileri sürmüştür. Önemli yapıtları şunlardır: *Di un Criterio Positivo della Penaltà*, *Criminologia: Studio sul Delitto*, *Sulle sue Cause e sui Mezzi di Repressione*, *Polemica in Difesa della Scuola Criminale Positiva*, *La Superstizione Socialista*.

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	9
ESER VE YAZAR.....	23
GİRİŞ	33
BİRİNCİ KISIM.....	39
BİRİNCİ FASIL.....	39
I	39
II	47
III.....	51
IV.....	68
V	76
İKİNCİ FASIL.....	79
I	79
II	92
III	96

İKİNCİ KISIM.....	99
BİRİNCİ FASIL.....	99
I	99
II	111
III	122
IV.....	125
V	135
VI	139
İKİNCİ FASIL.....	151
I	151
II	163
ÜÇÜNCÜ FASIL	171
I	172
II	197
DÖRDÜNCÜ FASIL.....	209
I	209
II	221
ÜÇÜNCÜ KISIM.....	249
BİRİNCİ FASIL.....	249
I	249
II	262
III.....	271

İKİNCİ FASIL	287
I	290
II	297
III	309
IV.....	328
V	344
VI	354
ÜÇÜNCÜ FASIL	363
I	363
II	375
III	394
IV	396
DÖRDÜNCÜ FASIL	401
I	401
II	411
III	414
IV	416
V	417
VI	419
VII	421
VIII.....	426

TAKDİM

POZİTİVİST OKUL VE GAROFALO

Aristoteles'in teleolojik (finalist, gâî) fizik anlayışı ve üzerine bu fizik anlayışının temellendirildiği felsefi sistem, insanın özgür iradeye sahip olduğu kabulüyle muvafıktır. Aristoteles'in varlık anlayışı ise mantık ve dilin ilkeleriyle son derece bağlantılıdır. Aristoteles dil ve mantığın sahip olduğu ilkeleri analogi yoluyla varlığa tatbik ederek varlık hakkında tutarlı şekilde konuşulabileceğini iddia etmektedir. Söz gelimi, Aristoteles mantıktaki özdeşlik ilkesinden hareketle cevherlerin var olduğu, çelişmezlik ilkesinden hareketle ise kuvve-fiil kavramlarının varlığını ifade etmektedir. Yani Aristoteles'e (ve modern dönem öncesi çoğu düşünüre) göre mantığın ilkeleri aynı zamanda varlığın ilkeleridir. Bu sebeple pozitivist bilimler ancak belli bir varlık anlayışından hareketle, diğer bir anlatımla metafiziğe ayaklarını basarak icra edilebilir.

Yukarıda bahsedilen klasik anlayış, modern dönemde değişikliğe uğramıştır. Bu değişimin en büyük sebeplerinden biri pozitif bilimlerin tabiat olaylarını açıklamada sergilediği başarıdır. Galileo Galilei (1564-1642) ve Isaac Newton (1643-1727) başta olmak üzere birçok bilim adamının fizik sahasında yaptığı çalışmalar evrenin mekanik olarak devinen bir yapıya sahip olduğu şeklindeki telakkiyi güçlendirmiştir. Öncesinde belli bir metafizik düşünceden hareketle icra edilen ve evreni teleolojik olarak kavrayan anlayış, yerini evreni mekanik olarak tasavvur eden ve bu sebeple önceki metafizik kabulleri sanık sandalyesine oturtan anlayışa bırakmıştır. İstidlalin yönü, metafizikten fiziğe değil; fizikten metafiziğe doğru evrilmiştir. Mekanik bir evren tasavvuru, özgürlük ve irade kavramlarının tartışılmasına, bilginin konusu edilmemesine ve dahi reddedilmesine müncer olmuştur.

Metafiziğin her türlüşününün bilim ve felsefenin dışında bırakılması, bir başka deyişle metafiziğin elenmesi, ünlü düşünür Immanuel Kant'ın (1724-1804) kritik projesiyle vaki olmuştur. Mantık ilkelerinden varlık ilkelerine geçişi yanılısama (*Schein*) olarak addeden Kant, insan bilgisinin konusunu yalnızca duyumsanabilir olana hasretmiştir.¹ Kant evrenin mekanik olarak devindiğini kabul etmekle birlikte, insan iradesini özgür olarak tasarlamıştır.² Esasında Kant'ın kritik projesinin temelinde özgürlük ve nedenselliğin telif edilmesi yatmaktadır.³

Ceza hukukunda klasik okul ile pozitivist okul arasındaki gerilim, felsefe ile pozitif bilimler arasındaki gerilime paralel olarak okunabilir. Gerek bilim adamları gerek düşünürler, özgürlük ve nedensellik kavramlarının telifi üzerine yoğunlaşsalar da özellikle 19. ve 20. yüzyıl düşünce geleneğinde nedenselliğin özgürlüğe

¹ Ahmet Ayhan Çitil, *Kant Okumaları: Birinci Kritik*, İstanbul 2021, s. 45, 46.

² Çitil, s. 25.

³ Çitil, s. 13, 14.

galebe çaldığı vakidir. Diğer bir anlatımla bu dönemde “felsefe, doğa bilimlerinin albenisine yenik düşmüştür”⁴ denilebilir.

Nedenselliğin ve determinizmin bu denli yaygınlaşması evrensel mekanizmi, fizik, kimya, astronomi ve biyolojide tam hâkim kılmıştır.⁵ Söz gelimi biyoloji alanında Charles Darwin’in (1809-1882) yaptığı çalışmalar, düşünürleri insan davranışlarını bilimsel yöntemleri kullanarak açıklamak noktasında cesaretlendirmiştir.⁶ Düşünce ve bilim dünyasında yaşanan, çok kısaca özetlemeye çalıştığımız bu süreç, modern sosyolojinin kurucusu olarak kabul edilen Auguste Comte (1798-1857) ile başka bir noktaya sıçramıştır. Comte, bilimsel yöntemlere başvurarak sosyal meseleleri açıklamaya çalışarak pozitif bilimlerde kullanılan deney ve gözlemi sosyal bilimlere taşımak istemiştir.⁷ Comte’un bu çabası pozitivistimin felsefi bir sistem olarak teessüs etmesiyle sonuçlanmıştır. Pozitivism hem toplumsal hem de ahlaki sahanın bilimsel bilgiyle düzenlenmesi gerektiği, deney ve gözleme istinat etmeyen herhangi bir istidlalin cari olamayacağı düşüncesine dayanır.⁸ Bu anlayıştan hiç şüphesiz ceza hukuku ve kriminoloji de nasibini almıştır. Düşünce dünyasında yaşanan bu değişim ceza hukukunda pozitivist okulun zuhur etmesine yol açmıştır.⁹

⁴ Bernd Rüthers / Christian Fischer / Axel Birk, *Hukuk Teorisi* (çev: İlyas Doğan/Rukiye Aldudak/Huri Eyman Aydın), Ankara 2020 s. 277.

⁵ Süleyman Hayri Bolay, *Emile Boutroux’da Zorunsuzluk Doktrini*, M.E.B. Yayınları, İstanbul 1999, s. 30.

⁶ Larry J. Siegel, *Criminology*, 13. Baskı, 2018; Mehmet Emin Artuk / Erkam Yılmaz, *Teorik Açından Güvenlik Tedbirleri*, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 7 (2), Güz 2020, s. 18.

⁷ Siegel, s. 140.

⁸ Lucien-Levy Bruhl, “Auguste Comte’un Sosyolojisi”, (çev: Ziyaaddin Fahri), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 4, Sayı 15, s. 439.

⁹ Nurullah Kunter, “Ceza Hukukunun Bugünkü Gelişmesinde Franz Von Liszt’in Rolü”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 17, Sayı 1-2, 1951, s. 45.